

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2012 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2012 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8523.5 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на юни 2011 г. е в размер на 735.1 млн. лв., или 9.44%, докато през предходния едногодишен период (юни 2010 г. – юни 2011 г.) беше отчетено нарастване от 245.6 млн. лв., или 3.26%.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2012 г. отбеляза тенденция към бавно нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

257.6 млн. лв., или с 3.12%, като надхвърля с 1.28 процентни пункта нарастването им, отчетено за същия период на 2011 г. В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през април и юни, съответно с 1.53% и 2.23%.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2011	31.III.2012	30.VI.2012	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ общо, в т.ч.	7 788.4	8 265.9	8 523.5	9.44%	3.12%
<i>Банкноти</i>	7 617.4	8 085.8	8 339.8	9.48%	3.14%
<i>Разменни монети</i>	165.4	174.4	177.9	7.58%	2.03%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.5	5.7	5.8	4.18%	1.29%

В края на второто тримесечие на 2012 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.84%, като спрямо края на предходното тримесечие той е нараснал с 0.02 процентни пункта. За едногодишен период е отчетено нарастване с 0.03 процентни пункта.

Към 30 юни 2012 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.09%. През второто тримесечие той е намалял с 0.02 процентни пункта, а за едногодишен период – с 0.03 процентни пункта.

В края на второто тримесечие на 2012 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна спрямо нивото, достигнато в началото на 2010 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2012 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през второто тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение две възпоменателни монети с номинална стойност 10 лева:

- сребърна възпоменателна монета на екологична тематика „Чудните мостове“;

- сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване от серията „Историческо наследство“, посветена на 250-годишнината от написването на „История славянобългарска“.

Средната банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2012 г. е 26.88 лв. Спрямо края на предходното тримесечие стойността ѝ се е понижила с 0.15 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.93 лв.

Средната разменна монета в обращение запазва стойността си от 0.13 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2012 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 8339.8 млн. лв. В края на второто тримесечие на 2012 г. в обращение са 310.2 млн. бр. банкноти, които са с 11.1 млн. бр., или с 3.70% повече в сравнение с края на първото тримесечие. По отношение на стойността им нарастването е в размер на 254.0 млн. лв., или 3.14%.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюра 100 лева, с 0.36 процентни пункта;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 50, 20, 10, 5 и 2 лева, съответно с 0.14, 0.13, 0.04, 0.03 и 0.01 процентни пункта.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2012 г. е в размер на 2918.0 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.99%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.87% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период са настъпили следните промени:

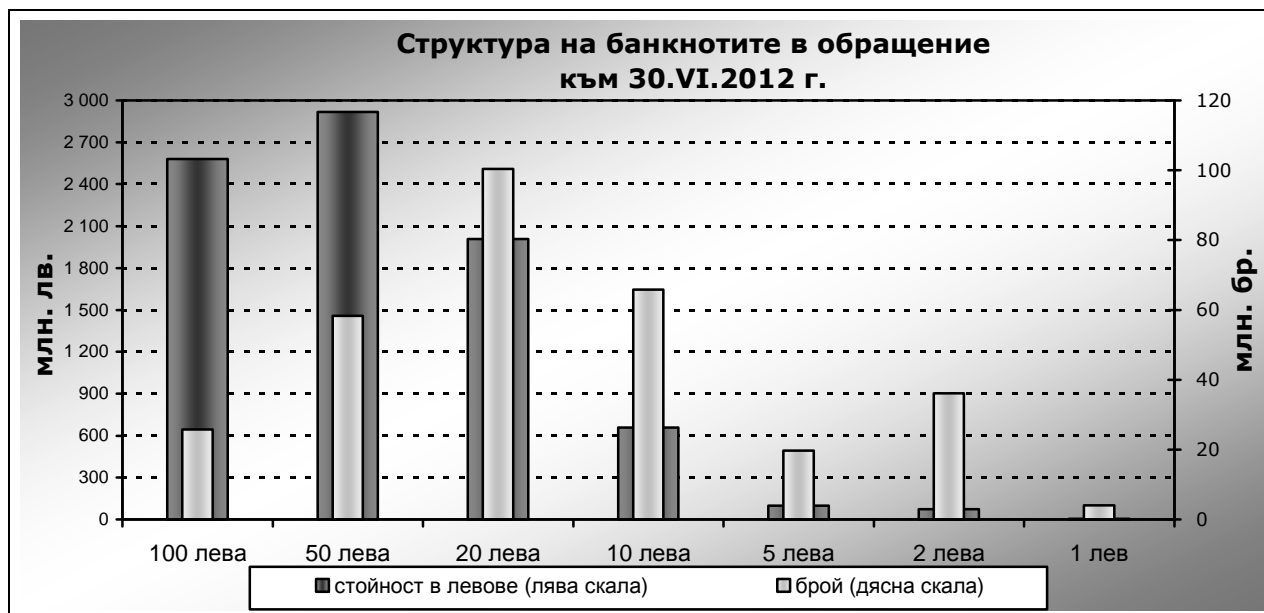
- намалява дялът на броя на банкнотите от купюри 100 и 50 лева, съответно с 0.14 и 0.02 процентни пункта;
- нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 5 и 2 лева, съответно с 0.14 и 0.07 процентни пункта;
- без промяна спрямо края на предходното тримесечие са дяловете на купюрите от 10 и 20 лева.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2012 г. е купюрата от 20 лева (32.35%), като в обращение са 100.4 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2011 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 16.7 млн., или с 5.68%, при нарастване от 0.97%, отчетено през предходния едногодишен период (юни 2010 г. – юни 2011 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала със 722.4 млн. лв., или с 9.48%, при нарастване от 3.17% за предходния едногодишен период.

Нарастването на дела на банкнотите в обращение по брой за едногодишен период е отчетено при купюрите от 100 и 50 лева, съответно с 0.65 и 0.80 процентни пункта. В края на юни 2012 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение отрежда дял от 8.32% за купюрата от 100 лева и 18.81% за купюрата от 50 лева.

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 20, 10, 5 и 2 лева, съответно с 0.03, 0.95, 0.23 и 0.17 процентни пункта. Дяловете на тези купюри в обращение в края на юни 2012 г. са съответно 32.35% за банкнотите от от 20 лева, 21.21% – за тези от 10 лева, 6.38% – за купюрата от 5 лева, и 11.63% –за тази от 2 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2012 г. се е увеличил в сравнение с края на март с 29.7 млн., или с 2.15%, и достигна 1413.7 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено нарастване от 3.5 млн. лв., или 2.03%. За едногодишен период прирастът им по брой е 118.1 млн. броя (9.12%), а по стойност е 12.5 млн. лв. (7.58%).

В края на юни 2012 г. дялът на монетите от 1, 2 и 50 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на март съответно с 0.10, 0.13 и 0.01 процентни пункта, а за същия период при монетите от 5, 10 и 20 стотинки е отбелязано намаление на дела им. Намалението е в рамките от 0.05 процентни пункта за монетите от 20 стотинки до 0.12 процентни пункта за монетите от 10 стотинки. Разменните монети от 1 лев запазват дела си от 5.47%, както и в края на първото тримесечие.

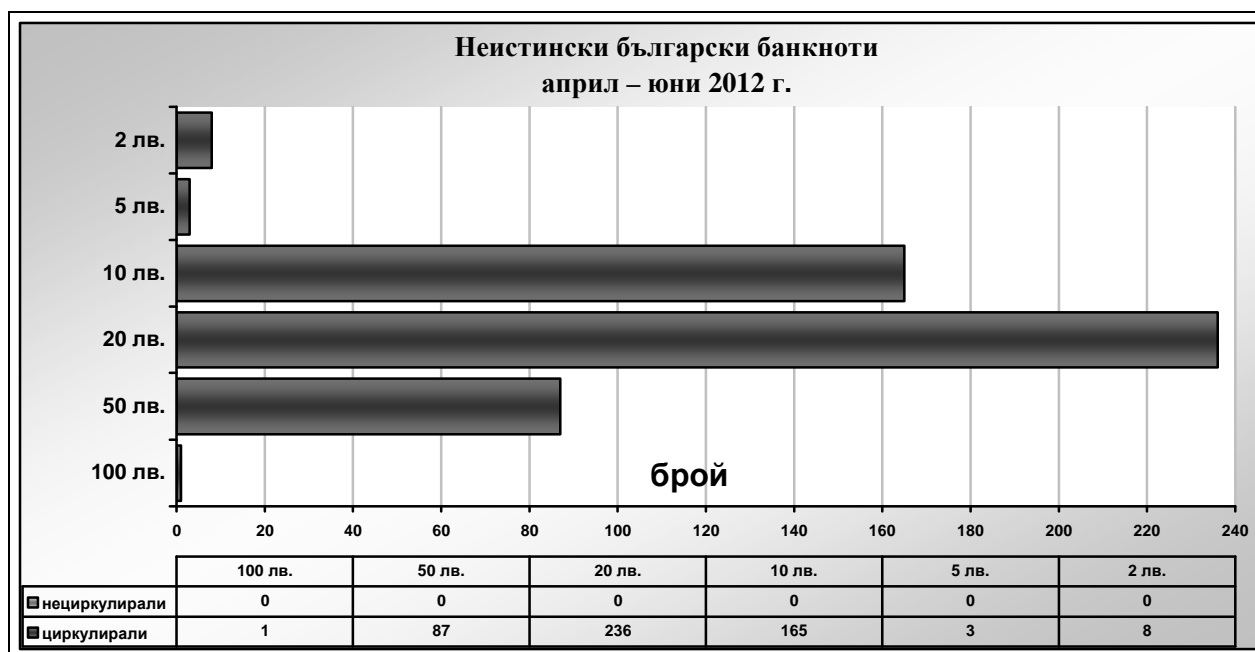
Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период дялът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.37 и 0.68 процентни пункта, а дялът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев е намалял спрямо края на юни 2011 г. съответно с 0.26, 0.43, 0.23, 0.06 и 0.06 процентни пункта.

Към 30 юни 2012 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.21%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.85%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2012 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 500 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през второто тримесечие са със 126 повече от задържаните през първото тримесечие. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към 30 юни 2012 г. е 0.00016%, а дялът на общо задържаните неистински български банкноти от началото на годината е 0.00028%.

От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2012 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лева (47.20%), като относителният им дял спрямо общия брой на банкнотите от тази купюра в обращение към 30 юни 2012 г. е 0.00024%. Дяловете на неистинските банкноти от купюри 10 и 50 лева са съответно 33.00% и 17.40%. Неистинските банкноти от купюри 2, 5 и 100 лева през второто тримесечие са 12 с общ дял от 2.40% от всички са задържани през разглеждания период неистински банкноти.

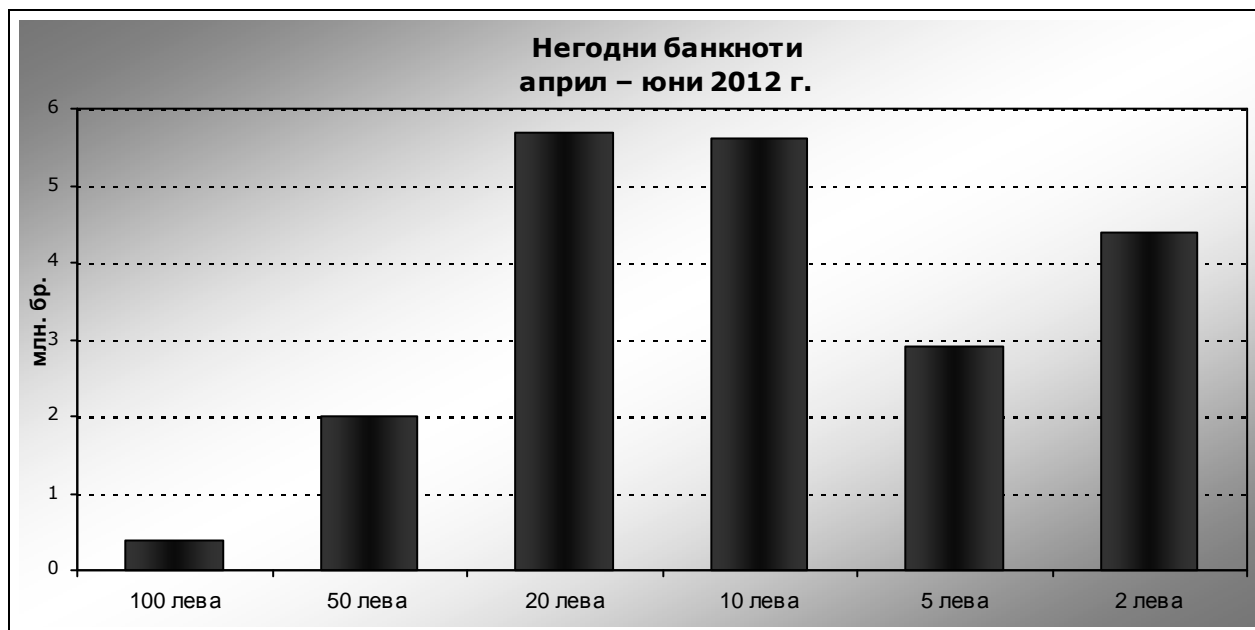
В периода април – юни 2012 г. бяха регистрирани и задържани общо 153 бр. неистински български разменни монети, от които 19 бр. са от 1 лев, а останалите 134 бр. са от 50 стотинки. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на

чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2012 г. в БНБ бяха задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 604 бр. евро, 207 бр. щатски долари и 35 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2012 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 20.9 млн. бр. банкноти. Те са с 1.1 млн. бр. (4.80%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2012 г. Спрямо второто тримесечие на 2011 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили с 1.6 млн. бр., или с 8.27%.

За едногодишен период (юни 2011 – юни 2012 г.) отделените като негодни банкноти са 82.7 млн. бр., или с 2.2 млн. бр. (2.69%) повече спрямо предходния едногодишен период.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

В резултат на машинната обработка с най-голям дял в общия брой отделени като негодни банкноти през второто тримесечие са тези от купюра 20 лева (27.02%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 10 лева имат дял съответно от 20.93% и 26.58%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2012 г. негодни банкноти от купюрата от 5 лева е 13.95%, а дяловете на банкнотите от 100 и 50 лева са по-малки, съответно 2.04% и 9.47%.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2012 г. като негодни са отделени 225.1 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой намалява с 40.98%. Отделените като негодни разменни монети са със 7.0 хил. бр., или с 3.20% повече в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2012 г.